

Miljö- och energidepartementet
Att: Andreas Kannesten
103 33 Stockholm
m.registrator@regeringskansliet.se
m.remiss-energi@regeringskansliet.se

Ulriksdal 5 december 2017

Världsnaturfonden WWFs remissvar på Statens energimyndighets och Naturvårdsverkets rapport om kommunal tillstyrkan av vindkraft

Dnr: M2017/01633/Ee

Sammanfattning

- Världsnaturfonden WWF (WWF) anser att en fortsatt utbyggnad av vindkraften, näst efter energieffektivisering, är helt avgörande för att Sverige ska uppnå målet om ett 100 procent förnybart och hållbart elsystem.
- I syfte att skapa en mer transparent, förutsägbar och rättssäker tillståndsprocess för vindkraft bifaller WWF Energimyndighetens och Naturvårdsverkets rekommendation att ta bort den kommunala tillstyrkan.
- WWF anser vidare att, även om myndigheternas förslag inte bedöms påverka prövningen enligt miljöbalken, behöver det skapas incitament och processer för en bättre planering för vindkraft på kommunal, regional och nationell nivå. Detta för att minimera negativ påverkan på ekosystem, arter och andra naturvärden samtidigt som vindlägen optimeras.

Synpunkter

Som vi framfört i tidigare remissvar¹ ser vi positivt på att en bred politisk överenskommelse har nåtts om en övergång till 100 % förnybar elproduktion i Sverige senast år 2040. Vi är dock övertygade om att energiomställningen både kan och bör ske tidigare. Energieffektivisering är centralt för omställningen och potentialen för en samhällsekonomiskt lönsam effektivisering är stor. All denna potential bör tas tillvara för att säkerställa att vi inte bygger produktionskapacitet i onödan. Vi behöver även successivt skapa en ökad flexibilitet i elsystemet för att hantera mer förnybar och variabel elproduktion. Parallellt med effektivisering och ökad flexibilitet är en

---

¹ [Världsnaturfonden WWFs remissvar på Energikommisionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi \(SOU 2017:2\)](#)

fortsatt utbyggnad av vindkraften helt avgörande för att uppnå målet om ett 100 procent förnybart och hållbart elsystem. Det är viktigt att denna utbyggnad görs ansvarfullt med hänsyn till ekosystem, arter och andra naturvärden.

WWF håller med myndigheterna om att den bestämmelse om kommunal tillstyrkan som infördes i miljöbalken 2009 i samband med att ”dubbelprövningen”² togs bort har skapat ett antal problem för vindkraftsutbyggnaden. Syftet med att ta bort dubbelprövningen, att effektivisera tillståndsprocessen, har enligt myndigheternas kartläggning i många fall inte uppnåtts då kommunens tillstyrkan/avstyrkan tar lika lång tid som den tidigare handläggningen. Den kommunala tillstyrkan riskerar dessutom att skapa en rättsosäker, oförutsägbar och icke transparent tillståndsprocess, bland annat eftersom ett beslut om avstyrkan inte går att överklaga (i sak), kan komma väldigt sent i processen och inte behöver motiveras.

WWF bedömer att nuvarande bestämmelse minskar incitamenten för kommuner att göra en bra planering för lokalisering av vindkraft i sina kommunala översiktsplaner. Även om ett borttagande av tillstyrkan kommer minska kommunernas inflytande över mark- och vattenanvändning i samband med vindkraftsetableringar, så bedömer myndigheterna att kommunerna kommer att ha ett stort inflytande över var vindkraftverken lokaliseras. Dels som central remissinstans i tillståndsprocessen och dels genom att styra lokaliseringen av vindkraften i sin översiktsplanering, där rättspraxis visar att sådana planer har stor betydelse i miljöprövningen. Vi bedömer därför att ett borttagande av tillstyrkan kan öka incitamenten för kommuner att planera för vindkraft i sina översiktsplaner och därmed skapa bättre förutsättningar för en välplanerad utbyggnad.

För WWF är det viktigt att förslaget om att ta bort kommunal tillstyrkan inte försämrar miljöprövningen. Vår bedömning är att förslaget kan effektivisera tillståndsprocessen utan att försämra miljöhänsynen eftersom själva prövningen enligt miljöbalken inte ändras. Utöver kommunala tillstyrkan kvarstår alla andra delsteg i processen, exempelvis samrådsförfarandet (och därmed allmänhetens och organisationers möjlighet att komma till tals). Genom förslaget kommer man dessutom ifrån den särställning³ som vindkraften i dagsläget har i miljöbalken i förhållande till andra miljöfarliga verksamheter.

Vi noterar även att förslaget väntas öka transparensen och inflytandet för kommunmedborgarna eftersom beslut om vindkraftsetableringar i större utsträckning kommer baseras på översiktsplaner som tas fram genom en öppen, demokratisk process där alla medborgare får möjlighet att delta. Detta jämfört med idag då kommunen tar ett beslut om tillstyrkan utan

---

² En tillståndspliktig vindkraftsetablering prövades tidigare enligt både plan- och bygglagen (PBL) och miljöbalken. De båda prövningarna hanterade till stor del samma frågor. Ändringen innebar att detaljplanekravet och bygglov avskaffades för vindkraftsetableringar som tillståndsprövas enligt miljöbalken (utom i områden där det råder stor efterfrågan på mark för bebyggelse). Syftet var att få en snabbare och enklare process från projektering till genomförande, att effektivisera handläggningen, korta handläggningstiderna och på så sätt främja utbyggnaden av vindkraft.

³ Det är bara kärnkraft och annan jämförbar miljöfarlig verksamhet där det krävs en kommunal tillstyrkan

tydliga kriterier, utan krav på motivering och med liten möjlighet till påverkan från medborgarna.

Vidare anser WWF att det i syfte att minimera negativ påverkan på ekosystem, arter och andra naturvärden, samtidigt som vindlägen optimeras, behöver skapas incitament och processer för en bättre planering för vindkraft på kommunal, regional och nationell nivå. Förslaget om att ta bort kommunal tillstyrkan kan bidra med detta på kommunal nivå.

I tidigare remissvar⁴ har vi fört fram att det finns behov av att bedöma eventuella kumulativa effekter på ekosystem och arter, det vill säga den planerade vindkraftsanläggningen i kombination med annan befintlig och planerad utbyggnad av vindkraft, i de miljöbedömningar som sker i planerings- och tillståndprocesserna. För att detta ska vara möjligt behöver det skapas förutsättningar för att analysera planerad utbyggnad av vindkraft i ett större geografiskt och samhälleligt perspektiv där enskilda etableringar ges möjlighet att ställas mot varandra. Vi anser därför att det måste tas fram ett förslag på en process för att bedöma betydande miljöpåverkan som kan uppkomma på en större geografisk skala, både avseende land- och havsbaserad vindkraft.

Med en sådan planeringsprocess skulle det vara möjligt att undvika kumulativa effekter i områden med höga naturvärden samtidigt som tillståndprocessen (och därmed utbyggnadstakten) kan snabbas på i andra områden med bra vindlägen. En ökad kommunal planering i översiktsplaner och samverkan med andra närliggande kommuner kan vara ett första steg i en sådan mer samordnad och planerad utbyggnad.

För Världsnaturfonden WWF

Håkan Wirtén

Generalsekreterare

Ola Hansén

Senior rådgivare hållbar energi & klimat

---

⁴ [Världsnaturfonden WWFs remissvar på Energikommisionens betänkande Kraftsamling för framtidens energi \(SOU 2017:2\)](#)